

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 29. 1. 2025

TISKOVÁ ZPRÁVA

Hranice rizikového pití překračuje stále více žen i celých rodin. Adiktologové z VFN představují nový komplexní model léčebné péče o závislé

V České republice podléhá rizikovému pití 1,5 milionu lidí, nejvíce ve věkové skupině 45 až 54 let. Odborníci z Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN reagují na zvýšení užívání alkoholu zejména u žen, u dětí a v rodinách – během covidu totiž vzrostl trend izolovaného popíjení doma. Na klinice došlo k reorganizaci a úpravě lůžkových provozů. Adiktologové do praxe nově začleňují moderně koncipovaný model komplexní péče, který odpovídá nejnovějším trendům v oboru adiktologie.

Češi ročně vypijí více než 14 litrů alkoholu (čistého lihu) na osobu za rok. V souvislosti s konzumací alkoholu u nás během jediného roku zemře téměř 7 tisíc osob. Jen na samotnou intoxikaci alkoholem (předávkování) u nás zemře každý rok desetkrát víc lidí než na otravu nelegálními návykovými látkami. „Ročně se ambulantně nebo na lůžku léčí několik desítek tisíc lidí,“ uvádí prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D., přednosta Kliniky adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

Lockdown podpořil „domácí“ popíjení

Alkoholové návyky výrazně ovlivnila pandemie COVID-19. Profesor Miovský potvrzuje, že lockdown podpořil izolované popíjení doma: „Pandemické období zásadně proměnilo situaci závislostí, kdy došlo k destabilizaci významné skupiny uživatelů alkoholu, a mluvíme tady o jednom a půl milionu lidí.“ K tomu dodává, že se jedná o populaci v takzvaném pásmu rizikové spotřeby alkoholu. „Právě tato skupina způsobila zásadní tlak na ambulantní a lůžkové provozy,“ říká přednosta Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN. Druhým fenoménem spojeným s pandemií COVID-19 je podle něj plošné zhoršení celé oblasti duševního zdraví u dětí a dospívajících, navíc podpořené významným specifickým dopadem pandemie na rodiny s malými dětmi. „Tento fenomén překračuje hranice adiktologie, ale významně ji zasáhl. Třetím dopadem je pak obrovský nárůst problémů v oblasti digitálních nebolí tzv. nelátkových závislostí. To vše přináší zcela nové výzvy pro dětskou adiktologii a psychiatrii,“ upozorňuje prof. Miovský.

Když po první sklence následuje druhá

Konzumenti alkoholu se většinou neshodnou na tom, kde je pro ně bezpečná hranice. Za rizikové/škodlivé užívání alkoholu se považuje konzumace více než 20 g 100% etanolu za den u žen a 40 g 100% etanolu u mužů, respektive část vodítek pracuje s hranicí o 30 % vyšší, tedy 40 g 100% etanolu za den u žen a 60 g 100% etanolu u mužů. Takové množství zvyšuje riziko vzniku a rozvoje zdravotních problémů v důsledku užívání alkoholu nebo komplikuje léčbu jiných zdravotních problémů. Pro představu 1 půllitr piva obsahuje 16 g etanolu, 1 sklenka vína (20 ml) 17 g etanolu a 1 odlička destilátu (50 ml) o síle 40 % obsahuje 16 g etanolu. Ovšem jednodušeji řečeno již jedna sklenka alkoholu může být riziková, pokud po jejím vypití nastupuje nutkový pocit potřeby té druhé, současně narůstají rizika výskytu některých závažných onemocnění při pravidelné spotřebě takového množství.

Trendy v řeči čísel

Více jak polovina Čechů pije alkohol alespoň jednou za dva týdny a jedna čtvrtina jednou měsíčně. „Na základě dat prezentovaných Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM) míra přijatelnosti alkoholu zůstává v posledních deseti letech stejná, avšak narostla přijatelnost pravidelného pití, což může mít vliv na nárůst konzumace alkoholu. Po přechodném období poklesu míry denního pití alkoholu v souvislosti s pandemií COVID-19 došlo v roce 2023 k opětovnému nárůstu celkové spotřeby alkoholu,“ uvádí Mgr. Benjamin Petruželka, Ph.D., z Centra veřejného zdraví se zaměřením na alkohol Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN. Podle Národního výzkumu užívání tabáku a alkoholu v České republice (NAUTA), realizovaného Státním zdravotním ústavem, spadá v ČR do kategorie rizikové konzumace alkoholu 7–9 % populace, dalších 8–10 % spadá do kategorie škodlivé konzumace alkoholu. Nejvíce rizikovou skupinou jsou lidé ve věku 45 až 54 let. „Průzkum právě v této skupině například

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 29. 1. 2025

TISKOVÁ ZPRÁVA

ukázal, že za sledovaný měsíc konzumovalo alkohol 74,5 % lidí, denně nebo téměř denně sáhne po alkoholu 13,6 procent lidí, nárazově alespoň jednou týdně (binge-drinking, těžké epizodické pití, většinou spojené s noční a víkendovou zábavou) požívalo alkohol 12,7 % respondentů a denně nebo téměř denně 4,5 % respondentů,“ uvádí další čísla Mgr. Benjamin Petruželka, Ph.D. V rámci sledování trendů mezi pohlavími jsou stále více ohroženi alkoholismem muži. Nejvýraznější rozdíl se ukazuje v denní konzumaci alkoholu, kde podle průzkumu uvedlo denní nebo téměř denní konzumaci 19,2 % mužů oproti 3,8 % žen.

Tabu alkoholismu u žen bylo prolomeno

Přes výše uvedená data ženy náskok mužů dohánějí. Alkohol pije v České republice každá desátá žena. „Ve výzkumu o konzumaci alkoholu v uplynulých 12 měsících ji přiznalo 67 % žen a 82,6 % mužů,“ dokládá Mgr. Petruželka. Závislost na alkoholu dominuje i ve spektru pacientek na ženském oddělení pro léčbu závislostí ve VFN, někdy jde o kombinaci s užíváním návykových léků, hypnotik a sedativ. Důvodem, proč ženy nadměrně konzumují alkohol, bývají hlavně psychické problémy.

Téma alkoholismu u žen vynesl na světlo loni uvedený film *Zápisník alkoholičky*. Při jeho vzniku byli osloveni i odborní konzultanti z Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN. Dramatický příběh mladé ženy bojující se závislostí vznikl podle stejnojmenné knihy Michaely Duffkové, která sama svedla boj s těžkou závislostí na alkoholu. Na tento alarmující počín navázala osvětová kampaň s názvem *Ženy s odvahou (zenysodvahou.cz)*. Téma pití u žen se tak dostává do širšího povědomí nejen prostřednictvím sdílených příběhů, ale i článků o problematice ženského pití, odkazů na pomoc jak pro ženy, tak pro jejich rodiny a blízké. Na kampani se opět podílejí specialisté z Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN.

Mladí lidé přibrzdili

Podle sledovaných trendů pije současná generace mladých Čechů alkohol méně než generace jejich rodičů. Jednou z příčin je i to, že svůj volný čas, který dříve věnovali sezení se svými vrstevníky a sklenkou v ruce, teď mnohem více tráví izolovaně doma ve společnosti sociálních médií. Benjamin Petruželka to komentuje: „K výraznému poklesu konzumace alkoholu u dospívajících došlo v období mezi roky 2010 a 2015, v dalším období pokles pokračoval, nicméně se zpomalil.“ Pití nadměrného množství alkoholu v Česku se však stále týká více než 100 tisíc mladistvých. „Podle výzkumu až 87 % studentů ve věku 15–19 let konzumovalo alkohol v posledním roce, nadměrně pití (5 a více sklenic při jedné příležitosti) v uplynulých 30 dnech uvádí přibližně polovina studentů, přičemž 20 % dospívajících uvedlo, že pije nadměrně alespoň jednou týdně,“ uvádí statistiky prof. Mgr. Roman Gabrhelík, Ph.D., z Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN, vedoucí Expertního adiktologického centra VFN v Praze.

Klinika adiktologie reaguje na nové potřeby

Klinika adiktologie se na vývoj posledních let rozhodla reagovat razantním krokem a ve druhé polovině roku 2024 spustila největší reorganizaci a úpravu svých lůžkových provozů od jejich vzniku v roce 1948. „Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN aktuálně postupně spouští a začleňuje do praxe moderně koncipovaný flexibilní model komplexní léčebné péče odpovídající nejnovějším trendům v oboru adiktologie,“ oznamuje přednosta kliniky prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D. Podle jeho slov jsou potřebné tři základní režimy lůžkové formy léčebného programu, v závislosti na stavu a potřebách pacienta a jeho volbě. „Stavíme na partnerském otevřeném přístupu vůči pacientům a snažíme se s nimi nastavit léčebný plán tak, aby byl realistický a mohli jsme na něm společně aktivně pracovat,“ klade důraz na tuto stránku přednosta Miovský. „Pro nejtěžší a nestabilní pacienty máme zajištěné také podpůrné programy a krizový postup v případě předčasného ukončení programu, včetně připravovaného provozu Centra duševního zdraví pro adiktologické pacienty,“ nastiňuje další plány prof. Miovský. Kromě tří režimů lůžkové formy léčby je na klinice také široká nabídka všech typů ambulantních provozů, včetně ambulancí s rozšířenou péčí, substituční terapie, sociálních služeb nebo podpory rodin.

Interaktivní platforma IPREV jako moderní prevence

Skrytým, ale závažným problémem je nadměrné užívání alkoholu u dětí a v rodinách. Dokladem toho jsou i časté otravy alkoholem u dětí, hlavně ve věku 15–17 let. Pracovníci v prevenci, pedagogové, metodici a rodinní

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 29. 1. 2025

TISKOVÁ ZPRÁVA

příslušníci potřebují vědět, kam se mohou obrátit a kde čerpat správné informace. To jim umožňuje interaktivní platforma IPREV (iprev.cz), jejíž vznik a fungování je zásluhou týmu odborníků z Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN. „Prevence musí být moderní, srozumitelná a atraktivní pro děti i rodiče. Je klíčovým krokem k řešení problémů spojených s jakoukoli mírou konzumace alkoholu, případně kombinace alkoholu s dalšími psychoaktivními látkami,“ říká prof. Mgr. Roman Gabrhelík, Ph.D. Platforma podporuje péči o duševní zdraví, prevenci rizikového chování a edukuje, to vše s využitím výzkumů a vědeckých poznatků.

O Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN) patří mezi největší nemocnice v ČR. Poskytuje základní, specializovanou, a zvláště specializovanou léčebnou, ošetrovatelskou, ambulantní a diagnostickou péči dětem i dospělým ve všech základních oborech. Zajišťuje také komplexní lékárenskou péči, včetně technologicky náročných příprav cytostatik nebo sterilních léčivých přípravků. Je zároveň hlavní výukovou základnou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a největším výzkumným medicínským pracovištěm v ČR.

www.vfn.cz

O 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy je největší z českých lékařských fakult – navštěvuje ji přes 4500 studentů. Základními studijními programy jsou všeobecné a zubní lékařství, kromě nich nabízí fakulta studium dalších zdravotnických oborů, specializační a celoživotní vzdělávání a řadu doktorských programů. Každoročně absoljuje 1. LF UK více než 300 nových lékařů.

www.lf1.cuni.cz

Pro další informace: Mgr. Marie Heřmánková, tisková mluvčí VFN v Praze, e-mail: marie.hermankova@vfn.cz, tel.: 224 962 074